

Noor Asharaf

Assistant Professor (Guest Faculty)

Dept. of Persian, MMHAPU, PATNA

Email: ashrafjnu@gmail.com

E-Content

Sem-1, Paper code: 102

Persian (M A)

Topic: Safavid Dynasty-2 (Cont..)

شاه اسماعیل دوم هنرمند و هنرمند نواز بود. در دوران پادشاهی شاه اسماعیل دوم، کتابخانه پادشاهی مرکز تجمع بزرگان نامدار ادب و هنر بود. این پادشاه کتابخانه سلطنتی را که در زمان شاه تهماسب تعطیل شده بود دوباره بازگشایی کرد و بسیاری از هنرمندان بلندآوازه را که پراکنده شده بودند در آنجا گرد آورد. به عنوان مثال میرزین العابدین (استاد نقاشی شاه تهماسب)، صادقی بیگ افشار (طراح و نقاش)، مولانا شیخ محمد سبزواری (نقاش و خطاط نستعلیق)، سیاوش بیگ گرجی (شاگرد شاه تهماسب)، مولانا علی اصغر کاشی (نقاش طبیعت)، مولانا حسن بغدادی (تذهیبکار) و مولانا عبدالله شیرازی (تذهیبکار) را می توان نام برد.

رابطه اکبر شاه پادشاه هندوستان با شاه اسماعیل دوم خصمانه نبود. شاه اسماعیل دوم نامه ای برای میرزا محمد حکیم نابرداری اکبرشاه که بر کابل مستقلاً حکومت می کرد، ارسال داشت. او در آن نامه نوشت صلح و امنیت در ایران برقرار شده و زائرانی که به کعبه می روند یا از آنجا بازمی گردند از هر حیث ایمن می باشند. شاه اسماعیل دوم شاعر خوش قریحه ای بود و شعر را به نیکویی می سرود. وی در شعرهای خود را «عادلی» تخلص می کرد. شاه اسماعیل دوم شعرهای زیادی سروده است که نمونه هایی از اشعار وی در زیر آمده است:

دوران ما را ز وصل شادان نکند   جز تربیت رقیب نادان نکند

هرگز نرساند دل ما را به مراد   کاری به مراد نامرادان نکند

شاه اسماعیل دوم خط خوبی داشت و نستعلیق را خوب می‌نوشت. وی همچنین در نویسندگی دارای ذوق نیکویی بود. شاه اسماعیل دوم در نقاشی، طراحی، نقش‌بندی و طراحی ساختمان و عمارت‌ها سلیقه بسیار خوبی داشت.

شاه عباس یکم (۲۷ ژانویه ۱۵۷۱ - ۱۹ ژانویه ۱۶۲۹م)، معروف به شاه عباس کبیر، پنجمین شاهنشاه ایران از دودمان صفوی و نامدارترین فرمانروای این سلسله بود. وی که فرزند و جانشین شاه محمد خدابنده بود، از سال ۹۹۶ ه‍.ق تا زمان مرگش، به مدت بیش از ۴۱ سال خورشیدی بر ایران حکومت کرد. شاه عباس به معماری، موسیقی، نقاشی و شعر علاقه داشت و میدان نقش جهان، عالی‌قاپو، بخش‌هایی از عمارت چهل‌ستون، چهارباغ و سی‌وسه‌پل از آثار به‌جای مانده از دوران سلطنت وی هستند. میدان نقش جهان، مسجد شاه (پس از انقلاب نام آن به مسجد امام تغییر یافت)، عالی‌قاپو، بخش‌هایی از چهل‌ستون، چهارباغ، پل‌های رود زاینده رود، کانال کشی آب‌های تونل کوه‌رنگ به سمت زاینده رود از آثار نیک اوست. اگرچه نزدیک به نیم هزاره از زمان او گذشته‌است ولی هنوز اصفهان به بناهای فرهنگی و هنر عصر صفوی می‌بالد چنانچه که در سال ۱۴۲۸ قمری «پایتخت فرهنگی دنیای اسلام» بود.

شاه صفی یکم (۱۶۱۱ - ۱۲ مه ۱۶۴۲) ششمین پادشاه صفوی ایران است که به مدت ۱۴ سال پادشاهی کرد. او جانشین پدر بزرگش شاه عباس یکم شد. مسجد آقا نور از بناهایی است که در دوره پادشاهی شاه عباس بزرگ ساخته شده و در اولین سال سلطنت شاه صفی به اتمام رسیده‌است و به این مناسبت در کتیبه اصلی مسجد در سردر شرقی، نام هر دو پادشاه آمده‌است. شبستان زیبا و جالب این مسجد از نفایس و شاهکارهای آن است که نور آن به وسیله قطعاتی از سنگ مرمر شفاف تأمین می‌شود. تالار طویل و آینه‌خانه در زمان شاه صفی بنا شدند؛ البته امروزه هیچ‌کدام از آن دو باقی نمانده‌اند. تالار طویل نسبت به بناهای دیگر زمان صفویه معماری غیر معمولی داشته و فضایی با دید باز بوده‌است. کاخ صفی آباد در زمان شاه صفی توسعه پیدا کرده‌است.

شاه عباس دوم (زاده ۱۱ دی ۱۰۱۱ - درگذشته ۴ آبان ۱۰۴۵ ش / ۳۰ اوت ۱۶۳۲ - ۲۶ اکتبر ۱۶۶۶ م) هفتمین شاهنشاه ایران از دودمان صفوی بود. او فرزند صفی یکم بود و ۲۴ سال حکومت کرد. عباس دوم قدرتمندترین پادشاه صفوی بعد از جد خود عباس یکم بود و شباهت بسیاری به او

داشت. عباس دوم به عدالت توجه خاصی داشت و افرادی که عدالت را نقض می‌کردند به شدت مجازات می‌کرد. از همان ابتدای سلطنت با آن‌که تنها ۱۰ سال داشت از خود رشادت زیادی در اداره قلمرو و حکومت نشان داد. پل خواجه در زمان او ساخته شد. شاه سلیمان یکم (اسفند ۱۰۲۶ - ۸ مرداد ۱۰۷۳ خورشیدی) که پیش از این با نام شاه صفی دوم تاج‌گذاری کرد، هشتمین پادشاه صفویان بود. او فرزند ارشد شاه عباس دوم بود که به مدت ۲۸ سال سلطنت کرد. شاه سلطان حسین، یا شاه حسین یکم، (زاده ۱۰۴۷ - درگذشته ۲۴ آبان ۱۱۰۱ ش) نهمین پادشاه سلسله صفویان بود. او فرزند و جانشین سلیمان یکم بود و به مدت ۲۹ سال سلطنت کرد. شاه طهماسب دوم دهمین پادشاه صفوی ایران بین سال ۱۱۰۱ تا ۱۱۱۱ هجری شمسی بود. او پس از اشغال اصفهان بدست افغان‌ها و کشته شدن شاه سلطان حسین، برای مدتی بر بخشی از ایران حکومت می‌کرد و در پی شکست از عثمانی و بستن قرارداد صلح، توسط نادر شاه از سلطنت برکنار و کشته شد.